

sygn. akt III AUa 479/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2022 r.

**Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie (...) – sędzia:
Urszula Iwanowska, po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2022 r., w S. na posiedzeniu niejawnym**

sprawy z odwołania J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

**na skutek apelacji ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 września 2021 r., sygn. akt VI U 899/21**

oddala apelację.

sędzia Urszula Iwanowska

Sygn. akt III A Ua 479/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 marca 2021 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ponownie ustalił J. K. wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 czerwca 2014 r. tj. od dnia, od którego mogła być podjęta wypłata tej emerytury. Podstawa obliczenia emerytury nie podlegała pomniejszeniu o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur, wysokość emerytury obliczona została od podstawy obliczenia niepomniejszonej o kwoty pobranych wcześniej emerytur tj. podstawa obliczenia emerytury 689.700,61 zł, a wysokość emerytury od dnia 1 czerwca 2014 r. wyniosła 2.736,91 zł. Wysokość emerytury od 1 stycznia 2021 r. wyniosła 3.083,56 zł. Organ rentowy wyjaśnił, że przy ustaleniu emerytury uwzględnił wszystkie zmiany w wysokości świadczenia, jakie miały miejsce od dnia jej przyznania do dnia 31 grudnia 2020 r., w tym zmiany wynikające z waloryzacji, jakimi emerytura była objęta oraz zmiany wynikające z załatwienia zgłoszonych wniosków. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że tak ustalona emerytura jest nadal świadczeniem mniej korzystnym od dotychczas pobieranej wcześniejszej emerytury przyznanej decyzją z dnia 14 marca 2011 r., wobec czego Zakład będzie kontynuował wypłatę tej emerytury.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. K. wniosła o jej zmianę i ponowne przeliczenie świadczenia podnosząc, że czuje się pokrzywdzona kolejną decyzją ZUS wydaną w tym zakresie. Zdaniem ubezpieczonej przeliczenia organu rentowego są błędne.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację podkreślił, że wyliczona zaskarżoną decyzją emerytura ubezpieczonej o symbolu (...) nie została pomniejszona o kwotę pobranej emerytury wcześniejszej, a mimo tego okazała się jednak niższa od pobieranej dotąd emerytury wcześniejszej. W tej sytuacji organ rentowy kontynuuje wypłatę emerytury wcześniejszej. Jednocześnie organ rentowy podkreślił, że wnioskodawczyni miała przeliczone okresy opieki nad dzieckiem w korzystniejszy sposób oraz doliczony okres studiów decyzją o przeliczeniu kapitału początkowego z dnia 23 października 2017 r.

Wyrokiem z dnia 14 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

J. K. urodziła się w dniu (...)

Decyzją z dnia 14 marca 2011 r. organ rentowy po rozpoznaniu wniosku z dnia 21 stycznia 2011 r. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2011 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono 32 lata i 3 miesiące okresów składowych oraz 5 lat i 9 miesięcy okresów nieskładkowych. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 2001 r. do 31 grudnia 2010 r. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 169,62% przez kwotę bazową obowiązującą na dzień przyznania emerytury, tj. 2.716,71 zł wyniosła 4.608,08 zł. Przyznane świadczenie emerytalne było przeliczane z uwzględnieniem stażu pracy i corocznie waloryzowane.

Decyzją z dnia 13 sierpnia 2014 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury w wieku powszechnym o symbolu (...) od dnia 1 czerwca 2014 r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. W decyzji tej wysokość emerytury ustalono według zasad wynikających z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z uwzględnieniem kwoty składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej, kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego i średniego dalszego trwania życia (tj. 252 m-cy), przy czym podstawa obliczenia emerytury została pomniejszona o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur (emerytury wcześniejszej) – stosownie do brzmienia art. 25 ust. 1b tej ustawy. Kwota emerytury o symbolu (...) ustalona do wypłaty okazała się mniej korzystna od wysokości emerytury wcześniejszej dotychczas wypłacanej, zatem ZUS kontynuował wypłatę świadczenia wyższego.

Wnioskodawczyni dnia 1 kwietnia 2019 r. złożyła skargę o wznowienie postępowania sprawie decyzji z dnia 13 sierpnia 2014 r. W wyniku jej rozpatrzenia organ rentowy postanowieniem z dnia 10 maja 2019 r. wznowił postępowanie w sprawie decyzji z dnia 13 sierpnia 2014 r. Decyzją z dnia 10 maja 2019 r. ZUS przeliczył wnioskodawczyni emeryturę i ustalił jej wysokość od 1 kwietnia 2019 r. w wysokości 2.977,56 zł. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji oraz zwaloryzowany kapitał początkowy. Podstawa obliczenia emerytury wyniosła 689.700,61 zł (189.714,35 zł + 499.986,26 zł). Przy ustalaniu wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił wszystkie zmiany w wysokości świadczenia, jakie miały miejsce od dnia jego przyznania, w tym zmiany wynikające z waloryzacji, jak i wynikające ze zgłaszanych wniosków o przeliczenie. Emerytura ustalona tą decyzją okazała się świadczeniem mniej korzystnym od dotychczas pobieranego, wobec czego organ rentowy kontynuował wypłatę dotychczasowego świadczenia.

Po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej z dnia 22 lutego 2021 r. zaskarżoną decyzją z dnia 18 marca 2021 r. organ rentowy z urzędu ponownie ustalił wnioskodawczyni emeryturę w wieku powszechnym (...) z zastosowaniem art. 194 i 194j ustawy emerytalnej z uwzględnieniem: kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (189.714,35 zł), kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (499.986,26 zł) i średniego dalszego trwania życia (252,00 miesięcy). Wysokość emerytury powszechnej od 1 czerwca 2014 r. wyniosła 2.736,91 zł brutto $(189.714,35 + 499.986,26)/252 = 2.736,91$ zł) i okazała się świadczeniem mniej korzystnym od dotychczas pobieranej wcześniejszej emerytury. Przy ustalaniu wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił wszystkie zmiany w wysokości świadczenia, jakie miały miejsce od dnia jego przyznania, w tym zmiany wynikające z waloryzacji, jak i wynikające ze zgłaszanych wniosków o przeliczenie. Po waloryzacjach na dzień 1 stycznia 2021 r. emerytura powszechna wyniosła 3.083,56 zł, a emerytura wcześniejsza 3.455,26 zł.

Emerytura powszechna ustalona zaskarżoną decyzją z dnia 18 marca 2021 r. nie została pomniejszona o kwotę pobranej emerytury wcześniejszej.

Wnioskodawczyni miała przeliczone okresy opieki nad dzieckiem oraz doliczony okres studiów decyzją o przeliczeniu kapitału początkowego z dnia 23 października 2017 r.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z art. 194i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 291; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna) do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w (...) roku, nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury zgłosi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1222), pod warunkiem że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r. Powołana wyżej ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach weszła w życie w dniu 10 lipca 2020 r.

Zgodnie z art. 194j ust. 1 ustawy emerytalnej, kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w (...) roku, który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i. Przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury (art. 194j ust. 2 tej ustawy). Nadto do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia (art. 194j ust. 3 ustawy). Emerytura w ponownie ustalonej wysokości przysługuje od dnia, od którego podjęto wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art. 24, a w przypadku gdy prawo do tej emerytury było zawieszony - od dnia, od którego mogłaby być podjęta jej wypłata (art. 194j ust. 4 ustawy).

Dalej Sąd ten wskazał, że w myśl art. 194j ust. 5 ustawy emerytalnej, jeżeli ponownie ustalona wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 jest wyższa od wypłacanej dotychczas, emerytowi wypłaca się wyrównanie. Kwotę wyrównania stanowi różnica między sumą kwot emerytur, jakie przysługiwałyby w okresie od dnia, o którym mowa w ust. 4, do dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem ich waloryzacji, a sumą kwot wypłaconych w tym okresie.

Z kolei zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej – w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia przez ubezpieczoną wniosku o emeryturę w wieku powszechnym – ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184. W przypadku kobiet urodzonych w okresie od dnia 1 kwietnia 1953 r. do dnia 30 czerwca 1953 r. (czyli m. in. J. K. urodzonej w dniu (...)) wiek emerytalny wynosił co najmniej 60 lat i 2 miesiące (art. 24 ust. 1a pkt 3 ustawy). Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi zaś kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185 (art. 25 ust. 1 ustawy).

Sąd Okręgowy miał także na uwadze, że w dacie złożenia przez ubezpieczoną wniosku o emeryturę w wieku powszechnym obowiązywał art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, stanowiący podstawę do pomniejszania podstawy obliczenia emerytury, w przypadku osób, które pobierały emeryturę m.in. na podstawie art. 46 ustawy, o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Przepis ten został uznany za niekonstytucyjny przez Trybunał Konstytucyjny (wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r., P 20/6).

Nadto sąd pierwszej instancji podniósł, że według art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Następnie Sąd Okręgowy zaznaczył, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych w zaskarżonej decyzji dokonał ponownego ustalenia emerytury ubezpieczonej na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej z pominięciem zapisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, tj. dokonał przeliczenia emerytury bez pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne, realizując tym samym zapisy art. 194i oraz art. 194j ust. 1, 2 i 3 ustawy emerytalnej. Ubezpieczona zaś kwestionowała sposób przeliczenia przyznanego jej świadczenia, domagając się jego ponownego przeliczenia.

Przystępując do merytorycznego omówienia sprawy Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zaskarżona decyzja wydana została na podstawie art. 194i oraz art. 194j ust. 1-3 ustawy emerytalnej, które to przepisy wyraźnie wskazują w jaki sposób należy ustalić podstawę emerytury i jej wysokość. I tak:

- zgodnie z art. 194i - do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w (...) roku, nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, czyli nie odlicza się od podstawy emerytury pobranych wcześniej emerytur;

- stosownie do art. 194j ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy emerytalnej, kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i. Przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury (art. 194j ust. 2 ustawy). Nadto do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia (art. 194j ust. 3 ustawy). Emerytura w ponownie ustalonej wysokości przysługuje od dnia, od którego podjęto wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art. 24, a w przypadku gdy prawo do tej emerytury było zawieszane - od dnia, od którego mogłaby być podjęta jej wypłata (art. 194j ust. 4 ustawy).

Z powyższego wynika, że do ustalenia nowej kwoty emerytury w zaskarżonej decyzji, organ rentowy powinien przyjąć:

- podstawę przyjętą w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury (tyle, że z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej),

- średnie dalsze trwanie życia, które zostało przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, tj. w przypadku ubezpieczonej 252,00 miesiące,

- a następnie uwzględnić kolejne zmiany wysokości świadczenia.

W ocenie sądu pierwszej instancji wszystkie te warunki organ rentowy spełnił w zaskarżonej decyzji, co doprowadziło go do obliczenia emerytury powszechnej ubezpieczonej na dzień 1 czerwca 2014 r. w kwocie 2.736,91 zł. Po waloryzacjach na dzień 1 stycznia 2021 r. emerytura powszechna wyniosła 3.083,56 zł, a emerytura wcześniejsza na dzień 1 stycznia 2021 r. wyniosła 3.455,26 zł, zatem była świadczeniem korzystniejszym. Dodatkowo ubezpieczona miała przeliczone okresy opieki nad dzieckiem oraz doliczony okres studiów decyzją o przeliczeniu kapitału początkowego z dnia 23 października 2017 r.

Dalej sąd meriti podniósł, że skoro ubezpieczona jedynie ogólnikowo wskazała, iż jej emerytura w wieku powszechnym powinna być większa od dotychczas otrzymywanej emerytury wcześniejszej bez podania konkretnych zastrzeżeń dotyczących obliczenia jej emerytury w oparciu o treść art. 24 ustawy emerytalnej, to brak było podstaw do powoływania biegłego na okoliczność prawidłowości wyliczenia jej emerytury. Organ rentowy w piśmie z dnia 5 sierpnia 2021 r. dokonał porównania obu emerytur, a ubezpieczona w odpowiedzi na to pismo nie zakwestionowała sposobu wyliczenia tych świadczeń wyłącznie odwołując się do ogólnikowych stwierdzeń, że przeliczenie emerytury powszechnej powinno spowodować automatyczne podwyższenie jej świadczenia. Zatem Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, że organ rentowy prawidłowo obliczył emeryturę ubezpieczonej w odniesieniu do przepisów art. 194i oraz 194j ustawy emerytalnej i słusznie przyjął, że dotychczas wypłacane świadczenie jest najkorzystniejsze.

Ponadto sąd pierwszej instancji dodał, że przeliczenie świadczenia emerytalnego bez pomniejszenia wcześniej pobranych emerytur nie zawsze prowadzi do automatycznego podwyższenia świadczenia. Jednakże każdy przypadek jest odmienny, a organ rentowy przeliczając świadczenia wypłaca te, które jest korzystniejsze dla świadczeniobiorcy, co też miało miejsce w przedmiotowej sprawie.

Reasumując Sąd Okręgowy uznał, że brak było podstaw prawnych do uwzględnienia odwołania J. K. i dlatego na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako niezasadne.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodziła się J. K., która w wywiedzionej apelacji zarzuciła mu naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej poprzez błędną interpretację przepisu polegającą na przyjęciu, że decyzja organu rentowego obniżająca świadczenie emerytalne ubezpieczonej poprzez odliczenie sumy kwot pobranych emerytur wcześniejszych, nie była dotknięta błędem, mimo iż sposób rozumienia błędu organu rentowego i odnoszenie go do rozważań dotyczących retroaktywnych skutków orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzić należy odmiennie;
2. art. 32 Konstytucji RP przez nierówne traktowanie ubezpieczonej polegające na nieuwzględnieniu przy wyliczaniu wysokości emerytury wskaźnika dalszego trwania życia z art. 26 ustawy emerytalnej z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie prawa do emerytury, tj. z daty bieżącej i pozostałych danych, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej z tej daty;
3. art. 25 ust. 1 w zw. z art. 26 ustawy emerytalnej poprzez błędną interpretację przepisu polegającą na przyjęciu, że wyliczenie emerytury przysługującej ubezpieczonej nie powinno nastąpić z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie emerytury, tj. z daty bieżącej, kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie od końca miesiąca poprzedzającego miesiąc rozpoznania wniosku i przyznania emerytury zgodnie z Konstytucją RP;
4. art. 194j ust. 2 ustawy emerytalnej, poprzez błędną interpretację przepisu polegającą na przyjęciu, że ustalenie prawa do emerytury ubezpieczonej nastąpiło w sierpniu 2013 r., nie zaś dopiero na obecnym etapie, gdy następować będzie rozpoznanie wniosku ubezpieczonej i ustalenie faktycznego jej prawa do emerytury.

Jednocześnie apelująca ponowiła wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości w celu ustalenia prawidłowej wyższej wysokości emerytury oraz prawidłowej wysokości wyrównania świadczenia.

Mając na uwadze powyższe apelująca wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania

ewentualnie:

- uchylene zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania,
- zasądzenie kosztów postępowania sądowego w pierwszej i drugiej instancji według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca między innymi podniosła, że ponowne wyliczenie emerytury winno nastąpić w wysokości wyliczonej na podstawie wskaźnika średniego dalszego trwania życia z art. 26 ustawy emerytalnej z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie emerytury tj. z daty bieżącej i pozostałych danych, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej z tej daty/kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc rozpoznawania niniejszego

wniosku tj. przyznania emerytury zgodnie z Konstytucją RP, a także zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie.

Na poparcie swojego stanowiska ubezpieczona przywołała nie tylko wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., akt P 20/16, ale także wyrok z dnia 19 listopada 2008 r., KP 2/08, OTK ZU nr 91 (...), poz. 157 z uzasadnieniem) oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Odnosząc przytoczone poglądy i stanowiska skarżąca wskazała, że w okolicznościach niniejszej sprawy ustalenie wysokości emerytury z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu pozwoliłoby na ustalenie wysokości i wypłatę emerytury w wyższej wysokości niż dotychczas, wymienione jednak winno nastąpić także w oparciu o przepisy ustawy jednakże przy uwzględnieniu zgodnego z Konstytucją kierunku ich wykładni.

Przy czym, apelująca podkreśliła, że w świetle przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie mogą obciążać ją wadliwe działania ZUS, innymi słowy wobec faktu, iż dopiero na obecnym etapie następować będzie rozpoznanie wniosku ubezpieczonej i ustalanie faktyczne jej prawa do emerytury przy uwzględnieniu przepisów prawa, zasadnym jest rozpatrzenie wniosku ubezpieczonej jak na wstępie i w tym zakresie. Inna interpretacja przepisów doprowadza bowiem do pokrzywdzenia skarżącej skutkując tym, że w skutek wad i zaniechań działania organów państwa jej świadczenie jest zaniżone. Z przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika bowiem jednoznacznie, że organy państwa mają podjąć wszelkie działania zmierzające do przywrócenia stanu zgodnego z Konstytucją, a więc do tego by emeryt nie był pokrzywdzony wadliwymi działaniami organów państwa, co jednoznacznie przekłada się na wysokość emerytury, którą ubezpieczony powinna uzyskać, w tym na mechanizmy i sposób obliczenia świadczenia emerytalnego przyjęty przez organ.

Apelująca zarzuciła, że Sąd zastosował literalnie treść przepisów prawa, które jednak nie są zgodne z przepisami wyższego rzędu tj. Konstytucją, nadto winny podlegać interpretacji zgodnej z uprzednio wydanym wyrokiem TK w sprawie, a więc przy uwzględnieniu interpretacji podanej przez ubezpieczoną.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie podtrzymując w całości swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i w pełni podzielając argumentację faktyczną, i prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. W ocenie organu rentowego apelacja jest bezzasadna w całości, bowiem sąd pierwszej instancji zebrał w pełni i dokonał wszechstronnej oceny materiału dowodowego, prawidłowo ustalił wszystkie okoliczności faktyczne sprawy, wyciągnął na ich podstawie nie budzące zastrzeżeń logiczne wnioski i prawidłowo zastosował zarówno przepisy prawa materialnego jak i procesowego.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja J. K. okazała się nieuzasadniona.

W sprawie stan faktyczny ustalony przez sąd pierwszej instancji jest bezsporny, bowiem został ustalony o dokumenty zgromadzone w aktach organu rentowego sporządzone przez strony - zarówno przez ubezpieczoną jak i organ rentowy - i nie budzące wątpliwości co do swej wiarygodności. Dlatego sąd odwoławczy podziela ustalony w sprawie stan faktyczny i przyjmuje go za własny (art. 387 § 2¹ pkt. 1 k.p.c.). Ponadto Sąd Apelacyjny podziela także w całości i przyjmuje za własną ocenę prawną sporu dokonaną i przedstawioną przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 387 § 2¹ pkt. 2 k.p.c.) podkreślając, że sąd pierwszej instancji trafnie dokonał interpretacji pojęcia przejścia na emeryturę w wieku powszechnym i jego skutków dla ustalenia daty przyjęcia danych, które tworzą wysokość świadczenia.

W odpowiedzi na zarzut naruszenia przepisów Konstytucji RP, należy wskazać, że art. 67 ust. 1 Konstytucji RP zapewnia obywatelom prawo do zabezpieczenia społecznego w zakresie i formie określonej ustawą, czyli aktualnie obowiązującą ustawą emerytalną. Zaś zasady sprawiedliwości społecznej i równości wobec prawa, sformułowane w art. 2 i 32 Konstytucji, w odniesieniu do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie mogą być rozumiane w ten sposób, że wszyscy mają prawo do takich samych świadczeń. Równość wobec prawa oznacza jednakowe traktowanie

osób spełniających takie same warunki. Jeżeli ustawa przyznaje uprawnienia określone kręgowi osób spełniających wymagane warunki, osoby nienależące do tego kręgu nie mogą powoływać się na zasadę równości, skoro wymaganych warunków nie spełniają. Równość wobec prawa należy rozumieć jako równość szans, a nie równość w zakresie wszystkich uprawnień (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r., II UK 363/03, LEX nr 970141).

Wobec ubezpieczonej organ rentowy zastosował reguły ustalenia wysokości emerytury przyjęte w art. 194i i 194j ustawy emerytalnej, a oczekiwanie apelującej, że wobec niej zostaną zastosowane reguły ustalenia wysokości emerytury tak jakby złożyła wniosek o prawo do emerytury w wieku powszechnym w 2021 r. (a nie jak faktycznie miało to miejsce w dniu 23 czerwca 2014 r.), nie znajduje żadnego oparcia w przywołanych zasadach Konstytucji RP. Zatem zarzut naruszenia art. 32 Konstytucji RP jest zatem nieuzasadniony.

Przechodząc do kolejnych zarzutów, Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że Sąd Okręgowy, rozstrzygając niniejszą sprawę trafnie uznał, iż zaskarżona decyzja wydana została na podstawie art. 194i oraz art. 194j ust. 1-3 ustawy emerytalnej, a przepisy te wyraźnie wskazują w jaki sposób należy ustalić podstawę emerytury i jej wysokość. Wynika z nich, że do ustalenia nowej kwoty emerytury w zaskarżonej decyzji, organ rentowy powinien przyjąć podstawę przyjętą w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej (podstawę wskazaną w decyzji z dnia 13 sierpnia 2014 r.), średnie dalsze trwanie życia, które zostało przyjęte w decyzji z dnia 13 sierpnia 2014 r. o ustaleniu prawa do emerytury, tj. w przypadku ubezpieczonej 252,00 miesięcy, a następnie uwzględnić kolejne zmiany wysokości świadczenia. Prawidłowo przy tym sąd pierwszej instancji przyjął, że wszystkie te warunki organ rentowy spełnił w zaskarżonej decyzji i obliczył emeryturę powszechną na dzień 1 czerwca 2014 r. (tj. na miesiąc osiągnięcia przez ubezpieczoną prawa do emerytury powszechnej według przepisów wówczas obowiązujących i złożenia wniosku o prawo do emerytury w wieku powszechnym) w kwocie 2.736,91 zł. Po uwzględnieniu waloryzacji kwota ta wzrosła do 3.083,56 zł na dzień 1 stycznia 2021 r.

Z niebudzących żadnych wątpliwości okoliczności sprawy wynika, że skarżąca uzyskała prawo do emerytury w wieku powszechnym w systemie zdefiniowanej składki w miesiącu czerwca 2014 r. Natomiast apelująca formując poszczególne zarzuty naruszenia prawa materialnego faktycznie domaga się prawa do dalszego waloryzowanie składników emerytury, już po dniu uzyskania prawa do tego świadczenia, jakimi są kapitał początkowy oraz zgromadzona składka emerytalna. W przekonaniu apelującej zaskarżoną decyzją z dnia 18 marca 2021 r. organ winien był nie tylko obliczyć jej emeryturę z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, tj. bez pomniejszania o wcześniej pobrane emerytury, ale ponadto winien był dokonać ponownej waloryzacji kapitału oraz wszystkich składek na dzień zaskarżonej decyzji z 2021 r. łącznie z uwzględnieniem na nowo ustalonego dalszego trwania życia dla ubezpieczonej w wieku 67 lat i 3 miesięcy.

W związku z powyższym należy wskazać, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 6 października 2015 r., III UZP 9/15 (Legalis nr 1336504) i z dnia 3 listopada 2015 r., III UZP 12/15 (Legalis nr 1349157) jednoznacznie wyjaśnił, że kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz, albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka. Tak ustalona emerytura może być już tylko powiększona w przypadku dalszego opłacania składek w sposób podany w art. 108 ustawy emerytalnej. W odniesieniu do emerytury nabytej na podstawie art. 24 ustawy nie ma odpowiednika art. 110 tej ustawy, pozwalającego na ponowne ustalenie świadczenia w sytuacji zawieszenia prawa ze względu na nierozwiązanie stosunku pracy. Decyzja wydawana była tylko jeden raz i w ustawie nie przewidziano przepisu ustalającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w systemie zdefiniowanej składki.

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy należy wskazać, że skoro apelująca miała ustaloną podstawę obliczenia emerytury i wysokość emerytury w decyzji z dnia 13 sierpnia 2014 r., to ani zawieszenie wypłaty tej emerytury (jako mniej korzystnego świadczenia), ani też wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., P 20/16, nie mogły powodować ponownego obliczenia podstawy wysokości świadczenia na dzień 18 marca 2021 r. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, a w zasadzie wydana z uwzględnieniem jego treści ustawa zmieniająca, spowodowała ponowne obliczenie emerytury w wieku powszechnym, ale jedynie w takim zakresie, by wyliczonej kwoty emerytury nie pomniejszać o sumę kwot pobranych emerytur przyznanych na podstawie art. 29 w zw. z

art. 46 ustawy emerytalnej. Podstawa wysokości emerytury ubezpieczonej ustalona została prawidłowo decyzją z dnia 13 sierpnia 2014 r. Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień osiągnięcia wieku emerytalnego.

W sprawie, wbrew stanowisku apelującej, że nie ma możliwości uznania wniosku ubezpieczonej z dnia 23 czerwca 2014 r. za nieistniejący. Wniosek ten bowiem nie tylko został złożony i nigdy nie został cofnięty, ale nadto był rozpoznany przez organ rentowy decyzją z dnia 13 sierpnia 2014 r., na podstawie której przyznano ubezpieczonej od 1 czerwca 2014 r. prawo do emerytury powszechnej. Skoro zatem wniosek o prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego został złożony przez ubezpieczoną 23 czerwca 2014 r. to powyższa data warunkuje ustalenie wysokości powszechnej emerytury w odniesieniu do: waloryzacji kapitału początkowego, waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej, tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet opublikowanej w formie załącznika do komunikatu Prezesa GUS, przy uwzględnieniu treści art. 26 ust. 6 ustawy emerytalnej.

Reasumując Sąd Apelacyjny wskazuje, że wartości, które organ rentowy zastosował przy dokonywaniu obliczenia wysokości emerytury jednoznacznie wynikają z akt ubezpieczonej oraz znajdują potwierdzenie w prawomocnych decyzjach. W toku postępowania apelacyjnego, jak i przed Sądem Okręgowym ubezpieczona nie przedstawiła żadnych merytorycznych argumentów, które mogłyby podważyć prawidłowość zaskarżonej w tej sprawie decyzji. Cytowane przez apelującą poglądy Trybunału Konstytucyjnego, sądów powszechnych i Sądu Najwyższego nie mogą mieć odniesienia do sytuacji ubezpieczonej, która wynika wprost z jednoznacznego brzmienia obowiązujących przepisów ustawy emerytalnej, które legły u podstaw wydania zaskarżonej decyzji.

Z kolei odnosząc się do ponowionego wniosku apelującej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska Sądu Okręgowego, że dowód z opinii biegłego byłby celowy w przypadku, gdyby kwestionowanie przez stronę podstawy obliczenia emerytury, bez pomniejszania wysokości świadczenia o kwoty wcześniej pobranych emerytur, opierało się na konkretnych, merytorycznych zarzutach, a zatem gdyby ubezpieczona przedstawiła jakiegokolwiek dowody poddające w wątpliwość dokumenty przedstawione przez organ rentowy. Nie jest bowiem zasadne powoływanie biegłego w sytuacji, w której strona nie wyjaśnia dlaczego, w jej ocenie wyliczenia drugiej strony są nieprawidłowe i ocenę taką buduje bez wskazania żadnych konkretnych przesłanek. Ponadto, do zweryfikowania zaskarżonej decyzji pod kątem prawidłowości dokonanych przez organ rentowy wyliczeń, wystarczająca jest podstawowa wiedza matematyczna oraz dokładna analiza przepisów ustawy, nie są natomiast wymagane do tego wiadomości specjalne. Dlatego nie wystąpiły przesłanki, które wniosek ubezpieczonej czyniłyby uzasadnionym.

Z poszanowaniem powyższego Sąd Apelacyjny z treści apelacji ubezpieczonej wywiódł kluczowe w jego ocenie zarzuty, pozostawiając poza obszarem rozważań odbiegające od meritum sprawy wywody skarżącej. Zarzuty ubezpieczonej sąd odwoławczy rozważył w oparciu o całość materiału dowodowego oraz w konfrontacji z rozstrzygnięciem sądu pierwszej instancji.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

sędzia Urszula Iwanowska